

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Commentarius in VIII libr. philosophicorum Arist.
exceptus a Michael Schweizer, mon. Salemitani professo -
Cod. Ettenheim-Münster 359**

Specius, Johannes

[S.l.], 1596

Quaestio 7a

[urn:nbn:de:bsz:31-132384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-132384)

279.
absolute nqt sentiendū e' mundum q' ad nullā oīo rem
atq' adeo nullā creaturā potuisse eē ab aet'no ac p'ori,
de ex'finiendū eē sūm' impossibilitatis subē aliquam
rōem licet ea nomīn' satis comperta videatur

Utrum 19 Motor sit Imobilis
idemq' Unus

Questio 7^a.

De Motore 19° p'ter e' disputandi rō ac methodo
natis d' sup'nat'is; Haec theologica facultatis e' ^{Disputatio disputat}
illa p'tica q' rursū e' 2° p'ter: etenim ep'ula p'mi mo-
tūis cognitio a Metaphysico petenda e' in unig 12mo
libro p'ter q' p'p' nāa atq' attributib' p'p' nobilitati
nib' p'ter. Ad m'p'itū aut' artium in hoc quo
p'p'ico illa solummodo d' motore 19° cognitio p'inet
1° p' motū h'or' p't: quāvis nētia p' h'ar'ioni sa
en' p' alia p'ntū m'p'itū absolūq' p'nt. Porro
quinq' p't q' in hoc lib. 8°. De 19° Motore disputando ^{Quia disputat}
att'igit d' p'p' h' Aster nātū q' sit imobilis p'p' p'ntū
unq' m'finitū adeoq' m' d' m'finitū. De 19° d' 3° agens
in hac q' p' h' d' reliq's in Sequēti.
Ep'la 1^a conclusio p'ntū Motor oīo e' imobilis. Conclu' 2^a p't
p' h' h'ac n' mō quācumq' sp'ca motū apud p'ter

procedendo in infinitum at. p[ro]p[ter] in infinitum
 motu o[mn]i subiecto de e[ss]entia tollit. p[ro]p[ter] hoc q[uo]d in
 in e[ss]entia subordinatis p[ro] magis moueat q[uam] reliqua
 in tex 33. asserit p[ro]p[ter] hoc ut p[ro] n[on] mouete nullu[m] motu
 sequat[ur] q[ui]nt[us] in e[ss]entia p[ro] tota p[ar]te reliqua
 o[mn]i in suo motu ab illa asserentis necesse e[st] q[uo]d
 Itaq[ue] in infinitum mouetur nullu[m] p[ro] ut idem
 p[ro]p[ter] hoc ut tex 34. manifeste se[ci]t ad in[ter]se in nouo
 Itaq[ue] p[ro]p[ter] in infinitum motu o[mn]i e[ss]entia sublatum
 in q[uo] o[mn]i d[ist]in[ct]io e[st] ad unu[m] mouent[ur] p[ro]. Hanc
 ap[er]ta[ment]em Janell[us] in e[ss]entia sua quo p[ro]p[ter] hoc
 talis e[st] de cap 3. hoc n[on] clarig d[ist]in[ct]io: Si in no,
 h[ic] d[ist]in[ct]io mouentib[us] p[ro]p[ter] in infinitum q[uo]d n[on] e[st] mouer[ur]
 p[ro] q[uo]d in infinitum nec e[st] aliq[ui] p[ro] nec aliq[ui]d
 Si n[on] e[st] p[ro] mouent[ur] q[uo]d 2da mouetur n[on] mouent[ur] q[uo]d
 ex se p[ro]p[ter] hoc p[ro]p[ter] mouetur mouet quaterq[ue]
 utq[ue] conuenit in h[ic] a mouete p[ro]: Si n[on] e[st]
 mouent[ur] p[ro] nec 2da mouetur mouet q[uo]d nullu[m] in
 hoc uniuerso motu erit: p[ro] hoc e[st] falsu[m] sensu[m]
 manifeste repugnans q[uo]d falsu[m] e[st] e[st] in mouentib[us]
 & motu in infinitum p[ro]p[ter] hoc: q[uo]d o[mn]i ueniendu[m] e[st] ad
 unu[m] mouent[ur] p[ro] p[ri]mu[m]. De hoc asserit iteru[m]
 alteru[m] a 2to certissimo q[uo]d se. ut o[mn]i non

Quid sit motus

moueat ut n^o moueat ab alio s^{ed} a seipso quodam
 n^o t^um absurdum s^{ed} penitus refragat natura mouendi
 s^{ed} in aliunde nim mouendi recipiat: porro illud
 per seipsum mouens ex sententia arist^o in 12mo Metaph.
 dicitur pot^{est} esse in celo cui^{us} ethera mouet ita ut patet
 aut est quodam copositum ex corpore & anima ita in
 mouent seipsum dicitur quodam copositum ex corpore
 celesti & ethera motu. hoc in^o discrimine q^{uod}
 anima sit animalis forma in formis. ethera autem
 quare s^{ed} mouent t^um extrinsecum. hoc posito
 clarum est sphaeram per vna in ethera motu
 n^o mouere seipsum sicut se totam s^{ed} t^um sicut p^{ar}tem.
 Et n^o impossibile est ut idem moueat seipsum sicut
 se totum p^{er} vna dicitur: sicut q^{uod} aut mouet seipsum t^um
 p^{ar}tem q^{uod} dicitur in p^{ar}tem motum q^{uod} est corpus & in p^{ar}tem
 mouentem q^{uod} est anima ita quodammodo celo in ethera mo
 tu q^{uod} est coe quada^m dicitur sicut p^{er} celo. Assignata q^{uod}
 in mouente p^{er} q^{uod} a se mouet p^{ar}tem mouente & nota de
 illa p^{ar}te mouente q^{uod} est ipsum ut mouet a se ut
 aliunde n^o aliunde q^{uod} est mouens p^{er} q^{uod} a se: q^{uod}nt
 illa rursus fecit in mouentem & mobilem ut n^o
 si sicut q^{uod} quodendum est illa est p^{ar}tem actu ut pote
 ad angustiam entem: si p^{er} quam ipsum t^um illa p^{ar}te

monere atq; ita ut in in finit' abeund' erit ut arly
purg admittendy.

Obsequ' so Item e' ostendere seu demonstrare deū e' Obiecta pa.
ae s'm notoriū e' s'z deū e' demonstrari n' p't q' n'q;
notoriū s'm e' q' hoc factis demonstratio nulla e' ut sal,
tem figurativa Maior e' clara q' p' notoriū s'm
ut q' e' talis a q' ois offsum n' a nullo Minor p'br
q' a deū e' p' se notū e'. s'z deū neg. Min. ad probas, solutio
deū deū e' licet p' se notū sit s'm se ut docet
D. Thomas 1a pte q' 2. art. 1. e' ibidem t' deologi;
n' t' e' p' se notū s'm nos id e' nō e' ita clarum
& evidenti exploratū ut s'm ois p' hanc statim ab
oibz admittat' hoc p'posito: DEVS e', q' n' d' huc
int' q' dubitavit vnum ois deū e' d' n' pauci
ois negant; hinc ad dei: d' dixit in scriptis ad
in corde suo deū e' deū. Et int' hanc ois hinc
p'posito deū e' n' s'alim auditib' p'mitit' ap' huc
quidz ip'is: Quodlibet e' ut n' e' totū e' magis sua
ple: q' i' int' e' nota p' se s'm nos. Sed q' e' q'd
sit sine dicant e' p' se notū s'm, nos ois sine
nō reale demonstrat' ab Acte p' motor s'm
a' deologi deū e' Opt' Max' i' posteriori per
effectū int' motum. Nō aut' ita demonstrat'

ut hoc ut alia quicquid dicitur proae quasi p[ro]fectu ac
dupli[m]en[te] p[ro]p[ri]a[m] i[n]te[n]sionem: sicut q[ui]s dedita
sem eis n[on] c[on]p[re]hensio nisi g[ra]t[ia] ita neg[ati]v[us]
ipsi p[ro]p[ri]am ac r[ati]onem c[on]p[re]hensio[n]is nisi g[ra]t[ia]
cognoscendo se: id q[ui] hoc r[ati]o[n]e dicitur seu p[ro] motor[um] g[ra]t[ia]
e[st] necesse aliq[ui]d in r[ati]o[n]e r[ati]o[n]e & n[on] motu s[er]v[er]e.

Obiectio 2da

Obiectio 2da dicitur dicitur v[er]o e[st] a[n]i[m]a[m] p[ro]p[ri]am r[ati]o[n]e
& ita q[ui]dem ut nisi hoc sit d[icitur] r[ati]o[n]e sit: At nihil h[ab]et
demonstrat[ur] d[icitur] d[icitur] in illa d[icitur] p[ro]p[ri]a[m] q[ui] n[on] r[ati]o[n]e p[ro]p[ri]a
demonstrat[ur] e[st] s[er]v[er]e s[er]v[er]e p[ro] motor[um] p[ro] ad d[icitur]

Solutio

p[ro]p[ri]a[m] an e[st] n[on] p[ro]p[ri]a[m] ut ostendat[ur] ea q[ui] p[ro]p[ri]a
e[st] q[ui] p[ro]p[ri]a[m] q[ui] e[st] s[er]v[er]e s[er]v[er]e p[ro]p[ri]a[m] d[icitur] r[ati]o[n]e r[ati]o[n]e
e[st] q[ui] p[ro]p[ri]a[m] q[ui] e[st] s[er]v[er]e s[er]v[er]e p[ro]p[ri]a[m] in a[n]i[m]a[m] p[ro]p[ri]a
ut s[er]v[er]e p[ro]p[ri]a[m] e[st] h[ab]et ut illa r[ati]o[n]e e[st] s[er]v[er]e p[ro]p[ri]a
v[er]o q[ui] d[icitur] p[ro]p[ri]a[m] h[ab]et e[st] s[er]v[er]e r[ati]o[n]e n[on] e[st]
ut d[icitur] p[ro]p[ri]a[m] q[ui] p[ro]p[ri]a[m] affectio[n]e[m] q[ui] d[icitur] d[icitur] d[icitur] h[ab]et
e[st] si ostenda[m] q[ui] p[ro]p[ri]a[m] r[ati]o[n]e r[ati]o[n]e d[icitur] h[ab]et
fit in p[ro]p[ri]a[m] d[icitur]:

Obiectio 3ta

Obiectio 3ta Inp[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a d[icitur] r[ati]o[n]e r[ati]o[n]e
r[ati]o[n]e e[st] i[m]p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a in i[n]f[er]m[is] at i[n]p[ro]p[ri]a
s[er]v[er]e i[n] p[ro]p[ri]a d[icitur] p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a n[on] h[ab]et in
p[ro]p[ri]a q[ui] n[on] e[st] b[er]e h[ab]et Minor e[st] certa e[st]
q[ui] n[on] p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a q[ui] d[icitur] h[ab]et n[on] e[st] in
p[ro]p[ri]a ex i[n]f[er]m[is] cali c[on]suetudine p[ro]p[ri]a

ac tunc ratio verbi est ad sodierna vqz circumlatio.
 Et sic oes isti sentiant qz mundu in hoc suo statu
 & statu res qzqz successivab vivit ab alio ce po
 tuisse: qz et n implicabit qz infinita moneta
 a priori pte pvenisse usqz ad nos nec ullinu q
 iam hoc ista res. hora movet: qz n e opz dari
 p^{re} moventi. p^{re} deo arg. Mix. ad qz bary de nos ^{Solutio}
 iam sup negare mundu a duntaxat qad res successi
 onem hntes. Deinde et infinitis istis a pte anteri
 ori circumlatio ad hntis xondu n fingit nra dno
 p^{re}oio Antea qz circumlatioes illa ab oi a ter
 mtale sibi nullo succedentes n subordinat sibi
 eo no qz caa ista n qbz negat ab Antea pro,
 ce qz n infinitu utz cessat unde necesse no e
 ut simul p^{re} uacant: at u moneta d qbz
 n p^{re} senti servus e cessat sibi nullo subordi
 nante unde nec ita ut necesse sit oia st actu
 egistere unuzqz n totu qz p^{re} a dno motu gita
 ri qz claru est fieri non p^{re}. Unde n tam
 ostendit ex hoc dari moneta p^{re} qz n infinitu transire
 negat qua qz n istis moneta qz actu darent n infini
 ta simul moneta id qz minime fit in circumlatio
 n infinitu una n evanescente nra e alia. Ex quo

In ipso latet apparet quo et exple transigis
 sit uo: ga cu in uoluntate infinita uel ita est
 uerisio in finem ptranscendit et: ga posteriora
 nouitia sine sint posteriora sum rem sine sum
 uiam dsignatog a mouerent nec mouerent in finem
 tute prioru de gsequent nec eest ut uirtu illa
 priusq ueniret ad uultim mouendi in infinita
 mouendi aut explea uerit attingeret ac transi
 iset: ad emdi spatium n e in uicinalibz calibz
 una e d in uerit sepe alia d hoc ab oibz admi
 tate. Prima igitur mouentis primi dicitur
 stratio.

Ubi in principio
 motu uel alibi
 motor

Ceterum in eo motu colligat p motor qui p an
 idem n tm eo motu atro p absolute eo motu
 in gstratoc aduicatis colligi potit loquedo pisset
 in ueritate opio qstione An est. Zab. in lib et Inuentione moto
 ris admi cap. 10 multo motore p in tm eo eterno
 Motu — gelubi poe atq gstram uolunt non
 niag uolte d gformit pte q hoc quo libro d
 atq illo d fundus mih: Quicq mouet ab ali
 mouet: q uis quocunq motu in ggresso in finem
 tam dmi negat pue mendi est ad unu mouet
 ultra q n uel aliud: Ep q qul Dubio sepe

Ubi in principio
 motu uel alibi
 motor

Vide

movens sui esse etiam quia si non esset ordinis aliquis non
 fuisset ut corruptio aliqua quae veniens dicitur per
 se non sequitur illud non esse movens sui: primum non dicitur per
 tunc est illud quod ut genuisset ut corruptio hoc quod
 a nobis dicitur sui. Haec tunc genera verba ex quibus
 motu colligitur per motum dicitur quodam ratione quamvis dicitur
 An est in quibus generis est generanda non sit, ut sic
 videtur Sabarella; Est non aternitas dicitur dicitur ac
 ratione motus sui sui DEI. Sed aut Sab. per motum dicitur Sab.
 absolute generata tunc dicitur dicitur esse per motum latere sui
 generis quod consistat et formam aialium. nam cum
 dicitur hoc sint immobiles et non moveant, nihil obsta
 bit quo minus sui Motores dicantur, iuxta ordinem
 aeternalem moventium. Sed hoc non placet quibus
 non sic motus per sui motum non est ulla forma
 vivendum aut aialium in dicitur esse dicitur operari dicitur
 sui aliunde. et a causis tunc dicitur dicitur dicitur
 si aia sit irrationalis. A solo autem deo si sit aia
 ratione dicitur: Quo modo tunc aia est motor sui
 in dicitur ipsa moveat ab alia mota hoc ipso quod sui
 esse ab alio accepit ut omittat eam et esse no
 bitem per auctorem in moveat ad motum sui corpore,
 tunc ut ex supra dicitur dicitur dicitur.
 Ad alterum quod attinet est etiam conclusio ex parte

Deleja

lex 48. primus. Motor sarkag ostendit e' vmb' p' h
 10. Finita p' plura fit q' aequi' b' q' uenientib' p' m
 u'ib'g' fieri p't' at' motu' sing' vniuersi' h' h'is
 ad vnu' p'ncipiu' amodis' r'ac' r'edui' p'nt' q' p' m
 p'ra ponere' d'no ut plura. Minor' p'or' q' a' p' h
 ra sunt ut oia q' p' vnu' p't' et' alteru' ut n'o
 s' non imp'fectu' est v' h'ung' si n'o' p' h' s' p' h' h'
 um e' potere plura. Maior' e' p' h' nota cum
 naa ordina' in oib'g' diligenti'ssime' g'feruet'. Do
 p'or' exprimit' in h'is m' p' r'ib'g' p' h' e' motus
 quoru' alij' alij' succ' d'nt' ; Continuo' aut' q' p'
 p' h' b'g' g' stat' p' a'unt' e' illa' n'o' q' p' a'unt' p'nt'
 ad ea q' p' h' p' h' r'ob'nat' v' g' oia' calida' r'ed'u'
 cenda' p' h' a' igne' q' e' omnin' p' m' & p' h' r'el'ig' s'
 Necesse' e' q' d'uenire' ad vnu' p' m' nichilo' q' vno
 p' h' g' t'imo' motu' moueat' : vnu' aut' mobile
 ab uno motore p'o' moueri' : Q' d'ic' : 3' t'io' probat'
 si e'nt' plura' p'ncipia' p' a' e'nt' p' h' u'el' p' h' u'el'
 tunc ut vnu' in aliu' ordina' ut n'o' si nully
 in aliu' s' o' b' s' t' a' que' p'ncipia' t'uc' a' p' o' t' vni
 tas in melijs' g'feruari' & p' h' d'is' r'olu' r'el' m' u'
 d'g' d'ic' q' d'ic' in h'inc' q' d'ic' in aliu' finem
 tenderent' q' e' admodu' absurdu' : si a' o' b' s' t'
 in vnu' referunt' casu' i' b' p' omnin' e' h' u' g'.

Deleja

procedit

Obijū 1o. Sytatum garracum cāā sū sūta agēta 284.
particularia: q̄ omnia sū cāā cūnt agentia omnia q̄
p̄ter ista n̄ optet ponere alia. Q̄dē sūter effectū solutio
p̄dui a sūtis causis particularibz p̄ n̄ nisi in gūre
cāā particularis q̄ n̄teri cāārum gūri n̄dē causis
v̄tibz sūnt subordinata & q̄dem ita ut sū illis
effectū p̄ducere n̄ possint in q̄bz causis hoc mō
n̄ respicit subordinatis ois ueniendū e' ad unā
1o p̄mā. Obijū 2do. Dei's scripto multa solutio
p̄ducere p̄t q̄ falsū e' q̄ exp: 33. dicit p̄tē
n̄dē op̄ e' ponere mobile p̄petuū v̄m' q̄asi:
ab uno imobili multa p̄ducere nequunt. Q̄dē q̄a solutio
n̄b miraculose ac sup̄nate sū ulla cāā media
multa in ois ois p̄nt sūe j̄ng motor q̄ causis me,
diabolibz fauit in ordine t̄n' nate & nate n̄
p̄e fieri q̄ sūnt nisi mediante orbibz et motu cāā
unq̄ ordinatam gūsu. Atq̄ ida p̄tē nate,
solum ordinatē sequens aseruit atq̄ n̄ p̄e fieri
illige nate. Sed q̄qd̄ sit d' Arte sūm rei ne,
antēq̄ dicendū licet Deq̄ p̄t voluisse t̄n' reu'
mobili' cāā v̄tem mobilem ponere q̄ppe gatti,
gūt a fine usq̄ ad finem fortit' & d̄p̄ont ois
suauiter. Obijū 3tio. v̄m' e' p̄ncipiū n̄ri solutio

in deo aut nullus est proprie motus quippe in quo nulla
est quantitas motus ex una divisione nascitur motus
Sed dicatur esse unum unitate transcendentali quod se
cum ente quodlibet gratia est: Quia unitas transpon-
dent dicitur primario divisibilitate in deo aut
nulla est primario. Unde deum esse unum unita-
te transcendente quod in ente quodlibet non est in illo
proprie sit primario divisione quia primario notat
imperfectio; sed quod est parte illius non apparet
his non cognoscitur nisi per modum relationis motus
quod neque sit hoc neque illud neque in se continetur
aut illud quod non sit idem ipse.

Dubium 10

Dubitari solet qualesiam sint demonstrationes quod motus
est demonstrari quod fuerit motus non quod sit motus
ex motu petiti. In ea namque modo est physica cum
quod sit quod demonstratur metaphysica sit. Omnis na-
mque sententia quod videtur potest apud Arabes in libro de motu
habetur in motibus capitulo 3 de sequentibus quod apud Sen-
sorem 12 metaphisicorum 91. apud Averroes in libro
93. Unde de demonstratione predicta ex Motu petiti
recte dicitur potest physica et ad physicum et hinc patet
quia talis est demonstratio quale videtur quod in ipso
assumitur sed videtur sicut demonstratio est physica

Solutio

Quid sit motus & physicus ita et per motum per illud
 in motu ad physicam finem dicitur & in eodem tangit ^{in 19 motu per se}
 per corpus naturam ut per se tangit principium ^{ad physicam}
 In motu qd est per se per se & physicus generat.
 qd tangit naturam aliquam generat eiqz causa
 spectat & eodem modo tam qd eodem tunc unumqz
 rem per se cognoscimus in oer eiqz causam
 ad per cognoscimus ut sepe dicitur Aristoteles: Itaqz
 hoc est in motu unum illud qd per se eiqz negare
 potest. Et eodem modo in ista demonstratio recte qd meta
 physica dicitur & ad Metaphysicam finem qd in
 eodem modo: Et tamen dicitur ad Metaphysicam finem ^{in modo in meta}
 ut per se eiqz subiectiva; Motus finit
 quatenus eiqz qd dicitur eiqz finem ad eiqz ad Me
 taphysicam spectat; & in 11° metaph. Nulla
 de motu disputat per se dicitur dicitur in ista ali
 ent. Quia igitur Metaphysica per motum spectat dicitur
 eiqz finem eiqz per se in ista finem qd non
 per motum ut eiqz eiqz affectio corporis naturae per
 per motum ut ut ipse eiqz generatissime finem
 per eiqz ut eiqz via quam ad per se eiqz neg
 ualet Anteriori dicitur. Consequenter de alio in obie, obiecto
 dicitur: dicitur eiqz principale subiecta Metaphysica dicitur

Solutio

q̄ nec dicit nec pot̄ dicitur fieri eiq̄ eoz̄ h̄ a p̄fecta
p̄fecto in nullo sua p̄bet h̄m̄ obiectum.
Sed negat eoz̄ h̄m̄ h̄m̄ a p̄fecto a priori p̄ h̄m̄ a p̄fecto
uoz̄; Et iam dicitur in libro post. dicitur illud: Nulla p̄fecta
p̄bet h̄m̄ obiectum uoz̄ eoz̄ ut p̄fectum a p̄fecto h̄m̄ uoz̄: uoz̄
n̄ ut ipsa ut alia sua p̄fecta h̄m̄ n̄ pot̄ p̄bet h̄m̄ obiectum

olindaroda

p̄ h̄m̄ dicitur reuocari s̄ de obiectum dicitur motus illa
est metaphysica h̄m̄ instituta n̄ f̄ h̄m̄ in p̄fecto
at multo auctoritate instituta ē in hoc q̄ uoz̄ p̄fecto que
in 12 Metaph. ubi p̄fecto n̄ illa attigit q̄. R. dicitur

Solutio

Sine plus n̄ efficit q̄. p̄ h̄m̄ una eoz̄ dicitur motus illa
sit p̄fecta q̄ in m̄ uoz̄ negant q̄ n̄ h̄m̄ metaphy
sica ea. eoz̄ q̄ dicitur uoz̄ n̄ p̄fecto; eoz̄ q̄ n̄ uoz̄
q̄ dicitur dicitur in dicitur h̄m̄ dicitur h̄m̄ h̄m̄
p̄fecto h̄m̄ claris p̄bet.

Utrum p̄ Motor sit p̄fectus
Infinitus & indiminishibilis
Quaestio 8 ua.

Infinitas eoz̄

Infinitas eoz̄ eoz̄ dicitur de intensione seu m̄
ut seu p̄fecto: eoz̄ q̄ dicitur p̄fecto qua dicitur p̄fecto

Conclusio p̄

+8 & sequens p̄ Motor eoz̄ h̄m̄ dicitur
p̄fecto qua motus atq̄ p̄fecto n̄ p̄fecto nisi a motore
eoz̄; at motus eoz̄ eoz̄ ut dicitur in hoc libro